

POROČILO

o delovanju odbora „katol. tisk. društva“ v Mariboru.

Slavni zbor!

Čast mi je poročati o delovanju odbora »kat. tisk. društva« od XII. občnega zbora do današnjega XIII. občnega zbora.

V XII. občnem zboru, ki se je vršil dne 28. julija 1891 v prostorih slov. Čitalnice v Mariboru izvoljeni so bili z večino glasov v odbor gg.: kanonik Lavrencij Herg, kanonik dr. Ivan Križanič, kanonik Karol Hribovšek, vodja in profesor bogoslovja dr. Ivan Mlakar, odvetnik dr. Jarnej Glančnik, zdravnik mag. Feliks Ferk, stolni vikar Anton Borščnik, dvorni kapelan Josip Majcen in profesor bogoslovja Martin Matek.

Dne 18. avgusta 1891 sešel se je odbor k 1. seji ter izbral si: Predsednikom kanonika dr. Ivana Križaniča, njemu namestnikom odvetnika dr. Jarneja Glančnika in tajnikom prof. bogoslovja Martina Mateka. Ker pa se čislani naš predsednik kanonik dr. Ivan Križanič še isti dan odpove predsedništvu, izvoli se v 2. seji dne 1. septembra 1891 predsednikom kanonik Lavrencij Herg. Bivšemu predsedniku pa izreče odbor pismeno in javno najprisrčnejšo zahvalo za dosedanje požrtvovalno delovanje prid društva, pristavljajoč prošnjo, da kot odbornik deluje tudi nadalje v društveni provspheh. Več kot štirinajstletnemu predsedniku ohranilo mu bode društvo vsikdar gorko hvaležnost.

Ker po besedah sv. Očeta Leona XIII. naj bodo katoliška društva vrejena tako, da v nobeni zadevi ne nasprotujejo škofovi razsodbi, ampak se natančno in zvesto vjemajo ž njihovim mnenjem in njihovo voljo*), poklonila sta se našemu prevzvišenemu knezu in škofu Mihaelu gg. predsednik in nja namestnik ter predložila ponižno prošnjo, da bi milostno blagoizvolili sprejeti pokroviteljstvo našemu društvu, kakor so mu bili pokrovitelj tudi blagega spomina pokojni knez in škof Jakob Maksimilijan Stepisehnegg. Prevzvišeni knez in škof vsprejeli so radostno pokroviteljstvo in pozdravili z veseljem namene našega društva, proseč mu obilo božjega blagoslova.

V zavest, da ima trdno zaslombo pri prevzvišenem vladiki in pristojnem našem voditelju, trudil se je odbor po svojih močeh podkrepiti naše društvo in je imel 12 sej v ta namen. Pretresati in dognati je moral posebno dvojno vprašanje, o katerih naj obsirneje poročam.

1. Prvo vprašanje dotikalo se je »Slov. Gospodarja«, našega društvenega glasila. Na zadnjem občnem zboru stavil se je predlog, naj »Slov. Gospodar« izhaja samo trikrat na mesec, a za četrti teden naj odbor

skrbi za nov list, kakor izhajata tudi v Gradcu »Son-tagsbote« trikrat in »Feierabend« enkrat, oziroma dvakrat na mesec. Opustijo naj se tudi vse priloge. Tako bi se prihranil časniški kolek, ki znaša visoko vsoto, in bi se naročnina lahko zdatno znižala.

O tem predlogu, ki je bil že odklonjen v III. občnem zboru dne 13. maja 1873., posvetoval se je odbor v 3. in 4. odborovi seji in se iz tehtnih vzrokov ni mogel za-nj odločiti. Gmotni dobiček na kolku bi se znatno znižal, ker bi bilo treba nove administracije in bi tudi ne odvagal kristij, ki prinaša »Slov. Gospodar«, ako izhaja vsak teden. Podaja namreč našemu kmetu vsaki teden stalnega berila, lažje sprejema dopise od vseh stranij, odbija napade, zavrača nasprotnike in odkriva njih zlobne laži. »Slov. Gospodar« pa tudi ni drag, ako se primerja z drugimi listi in če je treba, se mu tudi cena lahko nekoliko zniža. Zato je sklenil odbor v 4. seji, naj »Slov. Gospodar« izhaja, kakor doslej vsaki teden, cena naj mu bode 2 gld. 50 kr., naj se opustijo priloge in se napravijo posebni oddelki za cerkvene, gospodarske stvari itd., oblika pa se mu naj zlepša in poveča.

V pozivu z dne 14. decembra 1891. pa je odbor obljubil, vedno pred očmi imeti resolucijo, ki se je sklenila na katoliškem shodu v Gradcu: »Drugi štajarski katoliški shod poklada na srce katoliškemu tiskovnemu društvu škofije lavantinske, da po možnosti skrbi in si prizadeva, da svoje časnike v vnanjem in notranjem oziru tako povzdigne, da bodo mogli tekmovali z nasprotnimi listi«. Zato bode tudi v prihodnje odbor moral obračati svojo posebno skrb na »Slov. Gospodarja«, da ga spopolni in povzdigne tako, da bode v vsakem oziru zadostoval svoji nalogi. Spominjati pa moramo tudi naše slovensko ljudstvo dolžnosti, katero mu na srce poklada prvi slovenski katoliški shod v Ljubljani v nastopni resoluciji: »Prvi slovenski katoliški shod proglašja za resno dolžnost vseh vernih Slovencev izdatno gmotno in duševno podpiranje naših katoliških listov. V dolžnost naj si šteje tudi vsak katoličan zatirati vse veri sovražne časnike in jih nadomeščati z dobrimi, sveto vero in našo narodnost pospešujočimi«.

2. Drugo važno vprašanje zadeva tiskarno sv. Cirila. Na zadnjem občnem zboru priporočal je g. predsednik, naj se naroči novemu društvenemu odboru toliko denarja izposoditi si, da se tiskarna prevzame v popolno last »kat. tisk. društva«, ter utemeljuje svoj predlog s tem, ker vé iz skušnjé, da tiskarni ni na korist, če ima več gospodarjev; tudi bi se potem lažje povdarjalo v tiskarni katoliško stališče. Zavoljo gmotnih pomislikov predloga v tej obliki sicer na občnem zboru ne obvelja, ali društvenemu odboru se vendar naroči, to vprašanje skrbno pretresati.

*) Gl. skupni pastirski list Avstrijskih nadškofov in škofov z dne 11. novembra 1891 str. 7.

Tiskarna sv. Cirila je bila sicer že do zdaj vpisana na ime »kat. tisk. društva«, bila pa je lastnina tajnega društva in opravljala jo je posebno ravnateljstvo. Imenovano tajno društvo imelo je deleže po 1000 fl. in sicer družba duhovnikov tri deleže po 1000 gold., torej v skupnem znesku 3000 gld., Mariborska Posojilnica dva deleža po 1000 gld., torej v skupnem znesku 2000 gld., dr. Ivan Mlakar jeden delež torej 1000 gld. in »kat. tisk. društvo« jeden delež torej 1000 gld. Razun teh imajo pri tiskarni sv. Cirila manjše zneske: 1. g. prelat Frančišek Kosar 100 gld., 2. g. dr. Josip Muršec 200 gld., 3. g. Florijan Kleine 100 gld., katere je odstopil »kat. tisk. društvu« pod pogojem, da dobiva »Slov. Gospodarja« kot društvenik, 4. g. župnik Anton Balon 100 gld.

V 4. odborovi seji dne 2. novembra 1891. pretresel je odbor to zadevo in sklenil vprašati delničarje, hočejo-li prodati svoje deleže »kat. tisk. društvu«.

V 5. odborovi seji dne 14. decembra 1891. poroča gosp. predsednik, da je pregledal vse listine o nakupu tiskarne in se prepričal, da je bilo vse poplačano in da je z dopisoma dne 15. novembra vprašal odbor družbe duhovnikov in ravnateljstvo Mariborske Posojilnice, sta-li volje svoje deleže »kat. tisk. društvu« odstopiti in pod katerimi pogoji. Odbor družbe duhovnikov in ravnateljstvo Mariborske Posojilnice odgovorila sta ugodno in g. dr. Mlakar je tudi pri volji odstopiti svoj delež. Nato sklene odbor, da prevzame »kat. tisk. društvo« z novim letom 1892 tiskarno sv. Cirila na podlagi računskega sklepa 1891.

V 6. odborovi seji dne 5. januarja 1892., h kateri so bili tudi povabljeni udje direktorija tiskarne sv. Cirila, odloči direktorij na podlagi letne bilance 1891., da deležniki prejmejo za leto 1891. 5% dividende. »Kat. tisk. društvo« prevzame in izplača deleže, tajno društvo pa, katero je bilo dne 15. septembra 1885 ustanovljeno, se na podlagi § 12. dotične društvene pogodbe razveže. Pričujoči odborniki »kat. tisk. društva« vzamejo soglasno te ukrepe direktorija na znanje ter prevzamejo tiskarno sv. Cirila v Mariboru v popolno last.

Ti sklepi so se potem tako-le izvršili: 1. Mariborski Posojilnici plačala sta se oba deleža. 2. Družbi duhovnikov in dr. Ivanu Mlakarju dali ste se dolžni pismi. 3. Manjši zneski a) g. prelata Kosarja 100 gld.; b) gosp. dr. Muršeca 200 gld.; c) gosp. Kleineta 100 gld.; d) g. Balona 100 gold., katere je tiskarna sv. Cirila dolžna imenovanim gospodom naj se postavijo v inventar kot passiva. — Tako je izvršil odbor brez dvoma najemnitnejšo točko v dosego svojega namena.

O stanju tiskarne bilo bi omeniti: Nastavljenih imamo v tiskarni 15 ljudi, kateri imajo vedno dovolj dela. Tiskajo se redoma v naši tiskarni: »Slov. Gospodar«, »Südst. Post«, »Popotnik«, »Kirchliches Verordnungsblatt«. Knezoškofijski ordinijat, župnijski uradi, več Posojilnic n. pr. Mariborska, Lenarčka, Makolska itd. in še mnogo drugih trgovcev naročajo vse ali skoraj vse, kar potrebujejo tiskovin. Naročil se je nov stroj, mnogo novih črk in raznih okraskov, da bomo mogli vstrezati vsem raznim zahtevam.

V zalogi ima tiskarna: 1. Ključek nebeški, spisal Ivan Skuhala, dekan v Ljutomeru. 2. Sveto Opravilo, spisal Anton Slomšek, nekdanji viši ogleda sol, 5. pomnoženi natis. 3. Duhovni Vrtec, 5. natis. 4. Družbine bukvice za dekleta, spisal Jožef Roz-

man, pokojni Konjiški nadžupnik, 12. natis. 5. Žalostna mati Božja, spisal Fr. S. Bezjak, župnik pri Sv. Marku 6. natis. 6. Ordo providendi infirmos, iuxta Rit. Rom. Salisburgense, editio nova. 7. Svete pesmi za solarje. 8. Poduk za sveto birmo. 9. Angeljska služba Božja. 10. Bukve Božje v naravi. 11. Zbirka narodnih pesmi I. in II. snopič. 12. Zenitovanje. 13. Slednjič razne tiskovine za župnijske in občinske urade, Posojilnice, sole itd.

Natisnila so se v naši tiskarni tudi nastopna dela: 1. Sveti Pavel, apostol svetá in učitelj narodov. Njegovo življenje in delovanje opisal dr. Mihael Napotnik, knez in škof lavantinski. I. in II. izdaja. 2. Bela žena, Tekel, Pekel, Zlahtna rozga, Nebeški venec, Lurška mati Božja, spisal kanonik dr. Ivan Križanič. 3. Venec pobožnih molitev in svetih pesmi 5. natis. 4. Sveto opravilo očitne službe božje za Lavantinsko skofijo. 5. Vsakoletni »Directorium«, »Personalstand« itd. Prevzela je tudi naša tiskarna natis novega »Obrednika« za našo skofijo.

Da se društvu pridobi novih društvenikov, opozoril je odbor v pozivu z dne 14. decembra 1891 slovenske rojake na vzvišen namen »kat. tisk. društva« in jih uljudno vabil, naj se oklenejo našega društva. Vsled tega poziva pristopilo je društvu 54 društvenikov. Društvo šteje zdaj 143 društvenikov. Umrli so od zadnjega občnega zbora: 1. Simonič Janez Aleksander, deficient v Kapeli, 2. Šuta Rupert, dekan v Zavrču, 3. Mikuš Frančišek, nadžupnik v Konjicah, 4. Potočnik Lavrencij, dekan v Braslovčah, 5. Verlič Frančišek, župnik v Stranich, 6. Jeraj Josip, častni kanonik in župnik v Žalcu, 7. Černoša Simon, mestni župnik v Slov. Gradcu, 8. Sevnik Martin, župnik pri Sv. Petru pod Sv. gorami. Blag jim spomin in večni mir!

Iz teh podatkov sprevidite, častiti društveniki, delovanje odborovo od zadnjega občnega zbora. Preden pa sklenemo letošnje društveno poročilo, šteje si odbor v dolžnost zahvaliti se vsem, ki so ga podpirali v svojem priradevanju za društven namen, zlasti našemu prevzvišenem pokrovitelju, ki so vselej gorko podpirali naše društvo, vzem društvenikom, ki so vstrajali pri našem društvu ali pa pristopili, in slavnemu občinstvu, da je tako rado naročalo svoje potrebščine v naši tiskarni. Poudarjamo pa, da je odboru bila in bode najresnejša skrb, velevažen namen društva vselej in z vsemi sredstvi povspeshevati in naročnikom vsikdar pošteno in po zmernih cenah postreči. Če pa uvažujete, prečastni društveniki, dolgove, v katere je zabredlo društvo, ker je prevzelo tiskarno sv. Cirila, precejšnje troske, katere bode društvo še imelo, da spopolni tiskarno in zadostuje drugim društvenim potrebščinam, slednjič če si stavite pred oči velevažen namen našega društva zlasti v naših časih, upamo da ne bote nam vzlo jemali, če se obračamo na Vašo požrtvovalnost. Prosimo torej: podpirajte društvo neposredno z naročevanjem pri naši tiskarni in posredno s tem, da jo drugim priporočate, društvu dobite veliko novih društvenikov, da razširjate, naročate in tudi duševno podpirate naše društveno glasilo; ker toliko več naročnikov si bo pridobil »Slov. Gospodar«, kolikor boljši in vse obsežen bode gledé vsebine in kolikor bolj se bomo trudili razširjati ga. Podpirajte torej, prečastni gospodje vsi, vsak po svoje in v svojem krogu odbor, da se društvo bolj in bolj učvrsti, raste in sad rodi v časih in večni prid milemu narodu slovenskemu!

